

# מדינת ישראל

## משרד החינוך

סוג הבחינה : עולים חדשים

מועד הבחינה : קיץ תשפ"ג

מספר השאלון : 038-384

## מחשבת ישראל – עולים חדשים

### רמת הגבר

#### הוראות לנבחן:

- א. משך הבחינה : שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון:
  - 1) עליך לענות על סוגיה אחת בלבד.
  - 2) עליך לענות על ארבע שאלות בלבד.
  - 3) לכל שאלה 25 נקודות.
- סה"כ 100 נקודות.
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.
- ד. הוראות מיוחדות: כתוב תשובות קצרות ובהירות.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ונבחנים כאחד.

**בהצלחה רבה!**

## תורה ומצוות

1. רס"ג, אמונות ודעות, מאמר שלישי
- א. מה ההבדל בין מצוות שמעיות לבין מצוות שכליות
  - ב. מהי מטרת המצוות
  - ג. כתוב שתי דוגמאות למצוות שכליות. ושתי דוגמאות למצוות שמעיות.
2. רבנו בחיי, חובות הלבבות, הקדמה
- א. הגדר את המושגים "חובות האיברים" ו"חובות הלבבות", לפי רבנו בחיי.
  - ב. הבא דוגמה אחת למצוות עשה שהיא חובת הלבבות בלבד.
  - ג. הבא דוגמא אחת למצוות לא תעשה שהיא חובת הלבבות בלבד.
  - ד. רבנו בחיי תמה מדוע לא נכתב ספר העוסק בחובות הלבבות.  
ציין תשובה אחת שהוא מציע, וכתוב כיצד הוא דוחה אותה.
3. רמב"ם, הלכות דעות
- א. לפי הרמב"ם, מהי הדרך הישרה בדעות – דרך החכמים?
  - ב. כיצד, לדעת רמב"ם, ירגיל אדם עצמו בדרך הישרה?
  - ג. (1) הסבר, על פי רמב"ם, מהם חולי הנפשות.  
(2) כיצד, לפי רמב"ם, רפואתם של חולי הנפשות?
4. רמב"ן, ספר החינוך
- א. למי עוזרות המצוות לפי הרמב"ן (בפירושו לשילוח הקן)
  - ב. (1) מה הקושי שמוצא ספר החינוך במילים "ברוך אתה ה' "  
(2) כיצד הוא פותר את הקושי?
5. מהר"ל, תפארת ישראל
- א. "אמר לו רבי עקיבא : ... מעשי בני אדם נאים משל הקדוש ברוך הוא".  
(1) כתוב את הדוגמא שהביא רבי עקיבא כדי להוכיח את דבריו.  
(2) הסבר את דברי רבי עקיבא לפי המהר"ל.
  - ב. "אמר לו רבי עקיבא : .... לא נתן הקדוש ברוך הוא המצוות אלא לצרף האדם בהם".  
על פי המהר"ל, הסבר את דברי רבי עקיבא בנוגע למטרת המצוות.

## עם ישראל עם סגולה

1. ריה"ל  
על פי ריה"ל, פסוקים משיר השירים מרמזים על שיבת ציון של מקצת העם לאחר גלות בבל.  
כתוב את ההסבר של ריה"ל ל**שלושה** מן הביטויים האלה:  
א. אני ישנה  
ב. לבי ער  
ג. קול דודי דופק  
ד. שראשי נמלא טל  
ה. פשטתי את כתנתי  
ו. דודי שלח ידו מן החור
2. ריה"ל בספר הכוזרי כותב: "על הארץ הזאת נפלה המחלוקת והקנאה....."  
בין מי למי נפלו מחלוקת וקנאה? מדוע?
3. רמב"ם, הלכות עבודה זרה  
א. לפי הרמב"ם, תאר את **שלושת** שלבי התפתחות העבודה זרה בעולם.  
ב. לפי הרמב"ם, כיצד הגיע אברהם למסקנה שבני דורו טועים?  
ג. לפי הרמב"ם, מה עשה ה' כשהתחילו להתנכל (להציק) לאברהם?
4. הראי"ה קוק, הקדמה לשבת הארץ  
לפני יותר ממאה שנים החלו יהודים לעזוב את ארצות מוצאם ולעלות לארץ ישראל.  
א. מה הייתה הסיבה הגלויה לעלייתם לארץ ישראל?  
ב. על פי הראי"ה קוק, מה הייתה הסיבה הנסתרת לעלייתם לארץ ישראל?
5. הרב סולוביצ'יק – קול דודי דופק  
א. הסבר את המושגים "ברית גורל" ו-"ברית יעוד".  
ב. על פי המושגים "גורל" ו-"יעוד", הסבר מדוע המתגייר חייב גם מילה וגם טבילה?

## בחירה, שכר ועונש

1. חזון אי"ש – אמונה ובטחון
  - א. מהי מידת הבטחון האמיתית לפי החזון אי"ש?
  - ב. מהי ההשתדלות המותרת ומהי ההשתדלות האסורה?
2. רס"ג, אמונות ודעות

רס"ג מוכיח מן התנ"ך שיש שכר ועונש בעולם הבא. בחר **בשניים** מן הנושאים שלפניך, והסבר את ההוכחה של רס"ג **מכל אחד מהם**.

  - עקדת יצחק
  - משה רבנו
  - העונש לאנשי סדום
3. רמב"ם, שמונה פרקים
  - א. הרמב"ם הביא את דעת האסטרולוגים ("בעלי משפטי המזלות") בנוגע לאופיו של האדם, ושלל דעה זו. הסבר את דעת האסטרולוגים, והסבר מדוע שלל הרמב"ם דעה זו.
  - ב. הרמב"ם הביא את דברי חז"ל: "הכול בידי שמיים חוץ מיראת שמיים". הסבר כיצד דברי חז"ל אלה מתיישבים עם שיטתו של הרמב"ם בנוגע לבחירה חופשית.
4. רמב"ן, פירוש לתורה: "וישבתם... בארצכם... הם נסים נסתרים..."
  - א. תן שתי דוגמאות לנס נסתר שעליו מדבר כאן הרמב"ן.
  - ב. הסבר את המושג נס 'נסתר', במה הוא שונה מנס גלוי? מדוע זה נחשב לנס (ולא טבע)?
5. הרב דסלר, מכתב מאלהו
  - א. לפי הרב דסלר, מה עדיף: לקיים מצוות מתוך תחושה של בחירה או לקיימן מתוך תחושה של הכרח. נמק.
  - ב. ראובן: "מדוע במקום ללמוד גמרא, כמו שאר תלמידי הישיבה, אתה לומד ספרי מחשבה ומוסר"? שמעון: אני מרגיש שלימוד ספרי מחשבה ומוסר תורם לי יותר, וממילא הדבר תורם לכל הישיבה". מה, לדעתך, היה הרב דסלר אומר על דברי שמעון? נמק.

## בהצלחה!